

El llenguatge

Ordres i

ordes

10/VIII/1978

El diccionari normatiu estableix clarament, amb una entrada per a cada una, dues formes diferents del que en realitat és una mateixa paraula, ordre i orde amb els significats respectius: ordre (amb r a la segona síl·laba) significa, com a mot masculí, arranament, disposició, ordenació, disciplina o tranquil·litat, etc., així com alguns conceptes especialitzats de biologia, matemàtiques, arquitectura, etc., i com a mot femení vol dir manament o prescripció. I per a la forma orde (sense la segona r), que pertany al gènere masculí, es reserven els significats de «institut religiós, cavalleresc o nobiliari» —Forde de sant Benet, etc. — o «casascun dels graus del ministeri sacerdotal».

Són molts els qui, ignorant aquesta dualitat de formes, se serveixen de la forma ordre en tots els casos, i experimenten una sincera sorpresa quan s'assabenten que en alguns —els que hem indicat— l'única forma admesa és orde (i que és un mot masculí). En realitat, més aviat hauria de sorprendre la forma ordre car de tota una família etimològica ben nombrosa és l'única —amb els seus composts: desordre, contraordre que presenta aquesta segona r. Comprovem, efectivament, que tant els mots de formació popular, ordenar, ordenació, ordenança, etc., com les formes cultes o llatinatjants, ordinari, ordinal, ordinació, etc., no contenen la r de la segona síl·laba, d'acord amb les formes llatines originàries: «ordina», «ordinalis», etc.

Cal afegir-hi, encara, que la forma ordre és exclusiva del català oriental, que coincideix amb la solució del francès, i que els escriptors balears, per exemple, se solen servir, en tots els casos, de la forma orde l'única coneguda a les illes.

Ja que hi som, no ha d'ésser sobrer indicar que la Gran Enciclopèdia Catalana recull un neologisme del camp de la informàtica pertanyent a aquesta mateixa família etimològica, designant un «calculador digital amb emmagatzamament de dades», per al qual s'ha optat per la forma ordinador, i no ordenador tal com molta espontàniament havien adoptat.

Albert Jane